

**VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS
VYRIAUSYBĖS ATSTOVAS ŠIAULIŲ IR TELŠIŲ APSKRITYSE**

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, mob. 8 609 547038, 658 42925, , el. p. info@vaistaiga.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 305205389.
Atstovo duomenys: Vilniaus g. 263, LT-76337 Šiauliai, mob.8 667 25580, 8 609 54675, el. p. siauliai@vaistaiga.lt

Radviliškio rajono savivaldybės tarybai

2024-03-22 Nr. TR5-1-(5.5 E)

Radviliškio rajono savivaldybės merui

TEIKIMAS

**DĖL RADVILIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS 2024-03-07 SPRENDIMO NR.T-278
„DĖL MAŽMENINĖS PREKYBOS ALKOHOLINIAIS GĖRIMAIS LAIKO APRIBOJIMO“
PAKEITIMO**

Radviliškio rajono savivaldybės taryba 2024 m. kovo 7 d. sprendimo Nr. T-27 „Dėl mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais laiko apribojimo“ (toliau- Sprendimas) 1 punktu nusprendė apriboti mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais laiką Radviliškio rajono savivaldybės viešojo maitinimo vietose, turinčiose licencijas mažmeninei prekybai alkoholiniais gėrimais, parduodamiems pilstomiems alkoholiniams gėrimams ir tik vartoti vietoje, uždraudžiant prekiauti alkoholiniais gėrimais nuo 5.00 val. iki 10.00 val.

Vyriausybės atstovui Šiaulių ir Telšių apskrityse (toliau – Vyriausybės atstovas), atliekant Radviliškio rajono savivaldybės administracinę priežiūrą, buvo nustatyta, kad Sprendimas neatitinka Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo (toliau – AKĮ) 18 straipsnio 9 dalies nuostatų, kurios nustato, kad savivaldybių tarybos, siekdamos užtikrinti viešąją tvarką ir visuomenės saugumą ir įvertinusios prekybos alkoholiniais gėrimais vietą, gyventojų, bendrijų, bendruomenių ar jų atstovų, asociacijų ar kitų institucijų raštu pareikštą nuomonę, policijos komisariatų pasiūlymus, turi teisę riboti laiką, kuriuo leidžiama prekiauti alkoholiniais gėrimais, nustatyti vietas ir (ar) teritorijas, kuriose draudžiama prekiauti alkoholiniais gėrimais, neišduoti licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais. Vyriausybės atstovo rašytinės pastabos ir pasiūlymai bei siūlymas nesvarstyti Sprendimo projekto buvo pateikti savivaldybės tarybai 2023 m. kovo 7 d. iki tarybos posėdžio pradžios.

Pažymėtina, kad AKĮ nedetalizuoja 18 str. 9 dalyje nurodytų kriterijų – kaip turi būti įvertinama viešoji tvarka ir visuomenės saugumas, prekybos alkoholiniais gėrimais vietos, gyventojų ir kitų AKĮ 18 str. 9 dalyje nurodytų subjektų raštu pareikšta nuomonė, tačiau iš žemiau šiame teikime nurodytos teisų praktikos ir savivaldybių taikomos prekybos alkoholiniais gėrimais laiko ir vietų ribojimo atvejų analizės seka, kad nusikalstamos veikos ir administraciniai pažeidimai jose ar šalia ribojamų vietų, rašytiniai gyventojų, bendruomenių, institucijų skundai, prašymai, policijos pasiūlymai yra dažniausi tokius ribojimus pagrindžiantys šaltiniai. Tačiau tokia informacija ir individualus ribojimų pagrindimas iš esmės nepateikti Sprendimo projekto aiškinamajame rašte, o iš Radviliškio rajono savivaldybės mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais ribojimo komisijos (toliau – Komisija) 2024-01-22 protokolo matyti, kad daugiausia teisės pažeidimų 2022-2023 metais padaryta Radviliškio mieste: prie kavinės-viešbučio „Central hotel“ bei prie kavinės- viešbučio „Puriena“, prie alaus baro Laisvės alėjoje, prie kitų objektų užfiksuota po vieną ar kelis pažeidimus. Informacijos, kad teisės pažeidimai užfiksuoti tuo pačiu laikotarpiu kitose Radviliškio rajono savivaldybės teritorijos viešojo maitinimo prekybos vietose, išskyrus nurodytas vietas Radviliškio mieste, nėra, todėl nėra teisinio ir faktinio pagrindo taikyti alkoholio prekybos ribojimų ten, kur tokių pažeidimų ir

skundų neužfiksuota. Kita vertus, svarbus ir priežastinis ryšys tarp taikomų alkoholio prekybos laiko ribojimų ir prekybos alkoholiniais gėrimais viešojo maitinimo vietose. Sprendimo aiškinamajame rašte pateiktas pagrindimas yra bendro pobūdžio - „*vartojimo pasekmė gali būti smurtas, pravaikštos, žmonės nenuveina į darbą arba nueina pavartoję gėrimus, alkoholiniais gėrimais pradedama prekiauti gana anksti, todėl vaikai eidami į mokyklą mato viešumoje alkoholio pavartojusius asmenis*“. Tačiau nei aiškinamajame rašte nei komisijos protokole nenurodyta, ar šie teisės pažeidimai yra susiję su viešojo maitinimo prekybos alkoholiniais gėrimais vietų pilstomais gėrimais veikla. Papildomoje informacijoje, kuri buvo pridėta prie Sprendimo projekto savivaldybės tarybos posėdžio išvakarėse- Šiaulių apskrities Vyriausiojo policijos komisariato Radviliškio rajono policijos komisariato 2024-03-06 rašte G-1615 (8.22E), Radviliškio Gražinos pagrindinės mokyklos 2024-03-06 S-(2.4)-51 informaciniame rašte ir Radviliškio rajono savivaldybės gyventojos (nuasmeninta) 2024-03-06 prašyme GP-142 (8.27) informuojama apie skundus dėl kavinių ir barų lankytojų keliamo triukšmo, dėl nusižengimų, kuriuos atlieka asmenys, vartoję alkoholinių gėrimų, išreiškiamą nuomonę dėl neigiamo išgėrusių asmenų elgesio poveikio vaikams ir suaugusiems, tačiau šie raštai pateikti jau po savivaldybės institucijų suplanuotos viešojo maitinimo prekybos alkoholiniais gėrimais vietų laiko ribojimo iniciatyvos, nenurodomos konkrečios vietos, kur šie teisės pažeidimai vyksta.

AKĮ 18 straipsnio 9 dalies konstrukcija suponuoja išvadą, kad šioje teisės normoje minimi ribojimai gali būti taikomi tik tada, kai būtent nurodyti atitinkami subjektai parodo savo iniciatyvą ir kreipiasi į savivaldybę, bet ne priešingai. pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išnagrinėtoje administracinėje byloje Nr. A662-2144/2014 ši aplinkybė taip pat buvo vertinama, konstatuojant, jog sprendimo priėmimo metu Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 9 dalyje įtvirtintos elgesio taisyklės taikymą suponuojančios faktinės aplinkybės nebuvo nustatytos, kad prekybos alkoholiniais gėrimais ribojimo procedūra buvo pradėta išskirtinai savivaldybės mero iniciatyva. Prie Sprendimo nebuvo pateikti nurodytų asmenų ir subjektų rašytiniai prašymai

AKĮ 18 straipsnio 9 dalis iš esmės orientuota į ribojimus konkrečioms viešojo maitinimo prekybos vietoms - „...įvertinusios prekybos alkoholiniais gėrimais vietą...“, „...turi teisę nustatyti vietas ir (ar) teritorijas“ – teikiamo Sprendimo projekto atveju nebuvo nustatyta konkreči ribojama prekybos alkoholiniais gėrimais Radviliškio rajono savivaldybėje vieta, o ribojimų teritorija išplečiama iki visos savivaldybės teritorijos ribų. Kadangi savivaldybių tarybos paprastai priima šiuos ribojimus tik dėl konkrečių prekybos alkoholio gėrimais vietų, teismų praktika susijusi tik su konkrečių vietų ribojimo teisėtumo aiškinimu.

Atkreiptinas dėmesys, kad teismų praktikoje (pvz. 2021-02-03 Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. eA-218-968/2021) konstatuota, kad nepaisant to, kad prekybos alkoholio produktais ribojimas yra viešasis interesas, o savo paskirtimi tai priemonė atkurti tinkamą visuomenės ir verslo interesų pusiausvyrą ir savivaldybės tarybai sudaroma galimybė apginti viešąjį interesą, pašalinti jo pažeidimus, visgi:

- kiekvieniu konkrečiu atveju savivaldybės tarybos sprendimas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės – motyvuotos, išdėstant, kodėl yra priimamas sprendimas dėl prekybos laiko ribojimo, aptariant faktinę situaciją tuo aspektu, ar yra pagrindas apriboti prekybos laiką bei kokie argumentai suponuoja prekybos laiko susiaurinimą;

- adresatas, į kurį nukreiptas tokio pobūdžio teisės aktas, turi aiškiai suprasti, kodėl priimamas toks sprendimas, jam turi būti žinomi šio teisės akto priėmimo teisinis bei faktinis pagrindai, motyvai;

- kiekvieno subjekto veikla, jam taikytini (ar ne) ribojimai vertintini individualiai.

Apibendrinus aukščiau išdėstytas teisės aktų normas ir atsižvelgiant į teismų praktiką, darytina išvada, kad Sprendimas prieštarauja AKĮ 18 straipsnio 9 dalies nuostatoms, todėl turi būti pakeistas/panaikintas.

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 4 punkte įtvirtintas įstatymo viršenybės principas, kuris reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas savo nutarimuose yra nurodęs, jog iš konstitucinio teisinės valstybės principo, kitų konstitucinių imperatyvų kyla reikalavimas įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams paisyti iš Konstitucijos kylančios teisės aktų hierarchijos. Šis reikalavimas inter alia reiškia, kad žemesnės galios teisės aktuose draudžiama nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris konkuruotų su nustatytuoju aukštesnės galios teisės aktuose. Konstitucinis Teismas

taip pat yra atkreipęs dėmesį, kad poįstatyminiu teisės aktu negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis (2014 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

Toks reglamentavimas taip pat prieštarauja Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 5 punkte įtvirtintam vienam iš pagrindinių principų, kuriuo grindžiama vietos savivalda – teisėtumo principui, kuris reikalauja, kad savivaldybės institucijų ir įstaigų veikla būtų grindžiama Konstitucija, įstatymais ir kitais teisės aktais, t. y. turi būti užtikrinamas savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumas, kuris be kita ko įpareigoja teisėkūros subjektus laikytis teisės aktų hierarchijos ir užtikrinti, kad žemesnės galios teisės aktai atitiktų visų aukštesnės galios teisės aktų reikalavimus. Savivaldybių savarankiškumo ir veiklos principas nėra absoliutus ir jis neatleidžia viešojo administravimo teises ir pareigas turinčio subjekto (savivaldybės tarybos) nuo pareigos laikytis visų kitų viešosios teisės principų, taip pat – teisėtumo principo (2012 m. rugpjūčio 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A146-1917/2012, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 24, 2012, 70–86 p.).

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 8 straipsnio 1 dalies 1 punktu, *siūlau* svarstyti Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. kovo 7 d. sprendimo Nr. T-278 „Dėl mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais laiko apribojimo“ panaikinimo/pakeitimo klausimą, parengiant papildomą detalų, objektyviais duomenimis pagrįstą, motyvuotą ir individualų vertinimą pagal AKĮ 18 straipsnio 9 dalies reikalavimus bei teismų praktikos suformuotus principus, taikant alkoholinių gėrimų prekybos viešojo maitinimo vietose laiko ribojimus konkrečioms prekybos alkoholiniais gėrimais vietoms.

Vyriausybės atstovo teikimą savivaldybės taryba turi apsvarstyti artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje, bet ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo teikimo gavimo dienos ir apie priimtą tarybos sprendimą tenkinti ar netenkinti Vyriausybės atstovo teikimą pranešti Vyriausybės atstovui raštu per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos. Atkreipiu mero dėmesį į tai, kad vadovaujantis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 6 dalimi, meras artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje privalo su teikimu supažindinti savivaldybės tarybos narius.

Informuoju, jog Vyriausybės atstovas, vadovaudamasis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 4 punktu, gali nustatyti kitą teikimo įvykdymo terminą, jeigu bus gautas pagal kompetenciją savivaldybės administravimo subjekto prašymas šį terminą pratęsti. Prašymas nustatyti kitą teikimo įvykdymo terminą turi būti motyvuotas ir pagrįstas bei apsvarstytas ir pateiktas Radviliškio rajono savivaldybės tarybos posėdyje.

Siekiant išvengti neigiamų pasekmių, siūlau neatidėliojant parengti Sprendimo panaikinimo/pakeitimo projektą ir jį nustatytą tvarka pateikti svarstyti artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje.

Vyriausybės atstovas Šiaulių ir Telšių apskrityse

Rimvydas Pilibaitis